

DELAVSKA PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Redna vsak četrti pop. v slučaju praznika dan popre - Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. - Neferkurana pisma se ne sprejemajo Posamezna številka Din 1.50 - Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrt leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-, za inozemstvo Din 7.- (mesečno) - Oglas: po dogovoru Oglasi, reklamacije in naročila na upr. Delavskega zbora, Miklošičeva c. 23, Ljubljana. Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.000

Za delavsko občestvo

»Trgovski list« z dne 19. t. m. je objavil zanimiv članek »Več solidarnosti«. Naslovljen je na obrtnike, ki zahtevajo ločene zbornice. Stavki so tehtni in jedrnat, veljajo v polni meri tudi za delavstvo. Posebno še radi tega, ker je napisan s strani pridobitnih krogov. Člankar piše dobesedno takole:

»Prehajamo vedno bolj v dobo socializacije, nacionalizacije, etatizma in kolektivizacije, ko se more tudi najmočnejši poedinec uveljaviti le kot pripadnik velike in močne organizacije. Z ozirom na znova obujeno parlamentarno življenje pa je pri nas še zlasti evidentna nujnost pripadnosti k veliki organizaciji, ker se bodo upoštevale zahteve in potrebe posameznih stanov le po vplivu, ki si ga znajo ti stanovi priboriti v javnosti. Tako je bilo vedno in povsod in drugače tudi biti ne more. Kajti kdo bo upošteval stan, ki je vsled notranjih nesoglasij čisto razdrobljen na malopo-

membne drobce, kdo bo računal s skupino, ki kljub identičnosti interesov noče poznati prednosti močne in enotne organizacije! Najprej je pač treba, da vsaka skupina ceni sama sebe in združi svoje sile in šele potem more pričakovati, da jo bodo cenili tudi drugi.« (Podčrtali mi.)

Kaj naj bi se iz tega učilo delavstvo? Da naj bi brez razlike svetovnih nazaranj gradilo skupno delavsko občestvo. V gospodarskih vprašanjih bi moralo nastopati skupno. Dogodki zadnjih dni pa nam kažejo, da smo do te velike in tako potrebne delavske skupnosti še zelo daleč. Vidi se, da tu ne igra odločilno vlogo vprašanje kruha in eksistence našega delavstva, marveč prestižna vprašanja posameznih grup. Zato naj bi si posebno voditelji dobro zapomnili besede, ki so prišle izpod peresa naših gospodarstvenikov.

Kmet in delavec

Sem naročnik »Besede«. Večkrat sem premišljeval, kako naj bi bilo urejeno gospodarstvo, da ne bi bili mi kmetje tako silno izkoriščani. Kar bi lahko prodali ne moremo. Če pa že, pa moramo dati za tako ceno, da je večasih v resnici naravnost sramotno. Svoje nujne potrebe, ki so industrijskega izvora, pa moramo plačevati še vedno po starih visokih cenah. Kajzar in poljedelski delavec sta pa še na slabšem. Z eno besedo, kmetiško ljudstvo je danes silno zadolženo in na psu. Na kmetih danes dobro izhajata samo dva tipa: bogat trgovec in veleposestnik.

Trgovec je ponekod fakičen lastnik skoraj že cele fare. Ljudje se morajo k njemu zatekati. Daje jim ali blago na up ali jim posoja denar, ali pa oboje skupaj. Seveda za ceno visokih obresti, najmanj 12%. Bogat kmet in veleposestnik pa po svoje izrablja zlasti kajžarja in tiste ljudi, ki so odvisni le od dohodkov od svojega dela. Proti zdravemu razumu in naravnosti proti naravi sami je razmerje veleposestnikov do viničarja in še marsikatero druge razmere. Ali mora tako biti? Ali je to božja volja?

S pravim užitek sem bral v »Besedi« št. 3 članek patra Angelika Tomlinca: »Kdaj bo konec sedanje gospodarske krize?« Načela, ki jih razvija v tem članku, podpisem brez pridržka. Škoda, da ne pišejo takih načel »Domoljub« in drugi listi, ki so namenjeni za kmetiško ljudstvo. Najbrže se zdijo gospodom te ideje preveč prevratne. Pa se motijo. Le gibanje, ki bo slonelo na teh idejah, ima bodočnost tudi med kmetiškim ljudstvom. P. Angelik obravnava sicer gospodarstvo le z ozirom na industrijskega delavca. Toda načela, da bodi delo vir dohodkov in da naj se uvede kolektivno gospodarstvo, velja tudi za nas kmete. Prepričan sem namreč, da je mogoče le na temelju teh dveh načel napraviti red v gospodarstvu, ki bo dovolj ščitilo delovnega človeka.

Sicer se nekateri ljudje zelo ustrašijo, če slišijo besedo kolektivizem (skupnost). Tudi »Slovenec« spada med te. Napaka je pa v tem, da grede iz napačne predpostavke. Kdor govori o kolektivizmu, misli na ruske razmere. To je pa napačno. Gre le za idejo. Kako se pa ta ideja izvede pri posameznih narodih ali v posameznih državah, je stvar dotičnega naroda odnosno države. Nemec bo skupno gospodarstvo sigurno drugače izvedel kakor Rus itd. Skupno gospodarstvo si predstavljam kot kmet takole: vsak imej besedo tam, kjer ima

eksistenco. Delavec v tovarnah, rudokopih itd. To bi moralo biti skupna last delavstva in pod njegovo kontrolo. Ne last države. Ta bi morala le nadzorovati, da se ne bi ta skupna last izrabljala.

Zemlja bi morala nasprotno pripadati tistim, ki jo obdelujejo in ki od nje žive. Kakor mora delavcu zagotoviti tovarna eksistenco, tako mora nuditi zemlja eksistenco kmetu, mora postati njegovo življenjsko polje. Zato pa mora biti zemlja, v kolikor naj služi temu namenu, prosta dolgov. Na vsak način bi morala biti zabranjena vsaka špekulacija z njo. Koliko kapitalistov iz mesta in na deželi se zateče k zemlji, da bi si zagotovili potom nje varstvo za svoje nepošteno in krivično pridobljeno premoženje. — Jaz razumem pod nepoštenim dohodkom vsak dohodek, ki se steka v žepe na račun tujega dela. — In koliko kmetiških ljudi trpi pomanjkanje radi takih špekulantov. Tudi vprašanje zemlje je potrebna temeljita izprememba.

Skupno gospodarstvo bi moralo prineesti tudi popolno izpremembo v denarnem gospodarstvu. Od sedanjega gospodarstva nima ljudstvo prav nič. Domače posojilnice že rešijo ali pa pomagajo iz zadrege posameznim osebam, tega ne tajim, toda korenite izpremembe posestnega stanja niso prinesle in tudi ne morejo pri sedanjem gospodarskem ustroju. Ali ima danes ljudstvo kakšno kontrolo o tekočem denarju v državi? Vso oblast so si prilastile banke. Denar se ne uporablja pod vidikom ljudskih potreb, pod vidikom splošnega ljudskega blagrab, ampak iz stališča dobička, rentabilnosti. Zato je možno, da kapitalisti izvozijo svoj denar v milijonskih vrednostih iz države v najtežjih trenutkih.

Pod kolektivističnim gospodarstvom bi zavzelo tudi valutno vprašanje drugačno obliko. Danes je denar namen gospodarstva. Če bi se pa vodilo gospodarstvo s stališča skupnosti, bi pa bil le to, kar je, menjalno sredstvo. Zato valutno vprašanje ne more igrati nobene vloge pri boju za odpravo sedanje krize, kakor da bi ustvarjal denar vrednosti. To funkcijo mu danes daje družba.

Torej skupno gospodarstvo ne pomeni podražavljenje vseh sredstev, ki ustvarjajo vrednosti, ampak le vrhovno nadzorstvo države, posestniki bi bili pa le tisti, ki imajo iz teh sredstev svojo eksistenco. Vse gospodarstvo bi se pa vodilo po vidikih splošnosti.

Kaj pa z osebno svobodo? Na to se predvsem sklicujejo nasprotniki kolektivističnega gospodarstva. Vsak človek

je v mejah, ki jih določa oziroma splošnost, popolnoma svoboden. Popolna osebna svoboda je pa protinaravna in protinravna. Kaj pomaga človeku absolutna osebna svoboda, če pa ta svoboda spravi zemljo v roke bogatašev, tovarne v roke kapitalistov in sploh vse narodno premoženje v roke bank in njihovih zaveznikov. Narod ni več nosilec narodnega gospodarstva, ampak predmet izkoriščanja. Kakor je vsako premoženje kvarno, ki ni več v skladu s koristjo splošnosti, tako tudi ni osebna svoboda več svoboda, ki bi zaslužjevala celoto. To pa je danes. No hvala lepa za tak družaben red, za tako gospodar-

stvo, kakršno vlada danes. Ali je to kakšna svoboda? Ni svoboden ne kmet, ne delavec, pa tudi uradnik ne. Ali ni čudno, da ne morejo danes govoriti o svobodi ravno člani človeške družbe, ki so odvisni od dohodkov svojega dela? Ravno to dokazuje, da ima pater Angelik prav, ko postavlja delo za odločilni vir dohodkov. Zavedam se pa, da morajo delovni sloji šele ustvariti tak gospodarski red, ki bo slonel na načelu skupnosti. To je pa ravno v prvi vrsti naloga kmeta in delavca. Zato spada kmet in delavec skupaj, zato se morata čim prej združiti in ustvariti skupno in nerazdružljivo bojno zvezo.

Preko narave ne gre

Ko so po končani svetovni vojni »sklenili« mir, so menili diplomati, da je vse prav in dobro. Eden drugemu so naklonili odlikovanja, kdor je imel zaščito pri vplivnejših bankah, ta je bil bolj slavljen in poveljčiji. Za diplomate so prišli državniki posameznih držav, na te so se naslanjali razni gospodarski strokovnjaki in tako je bilo ustvarjeno ozračje, iz katerega so doneli slavonspevi nacionalizmu, imperializmu, najbolj pa njunemu očetu kapitalizmu.

Toda življenje je šlo vendarle v drugačno smer. V začetku skoraj nevidno, pozneje vedno izraziteje: težave v razpečevanju blaga so bile vedno večje, brezposelnost je rastla, dokler ni narasla v grozečo povodenj.

Se slepec bi moral izprevideti, da ni bilo vse prav, kar so ustvarili. Tudi diplomati so morali to priznati. Naenkrat, brez vseh predpriprav so vrgli v svet misel o podonavski federaciji. Čez nekaj let bomo mogli študirati zamisli o še kaki drugi federaciji. To je naravno in zdravo. Ni dovolj, da pokličemo razmere v življenje to ali ono družabno obliko, dani morajo biti tudi eksistenčni pogoji. Če ni tega, morajo priti razmere, v kakršnih živimo danes. Mora nujno nastati tih, zato pa nič manj oster boj proti državam.

Albert Thomas opisuje prav nazorno vzroke teh posledic. Producerske naprave so bile pred vojno v sorazmerju s tedanjimi razmerami. Po svetovni vojni so nastale nove države. Ker se ni v gospodarstvu ohranilo razmerje z obstoječimi obratnimi napravami, je morala nastopiti zmešnjava. In ni bilo drugače mogoče. Čehoslovaška je n. pr. podedovala nad tri četrtine avstro-ogrske tekstilne industrije. Ker so nasledstvene države ustanovljale lastno tekstilno industrijo, je prišla češkoslovaška tekstilna industrija, ki je bila prej uravnana za državo, ki je štela nad 40 milijonov prebivalcev, v stisko.

Francija je prevzela v Alzaciji-Lotaringiji 1.900.000 vreten in več kot 50 tisoč statev. Nemčija je nadomestila to izgubo z novimi, modernejšimi tovarnami. Poljska, Estonka sta prevzeli po Rusiji bogato tekstilno industrijo. Ta industrija je bila usmerjena na celoten kompleks Rusije. Sedaj je preostala majhni državi, odnosno srednje veliki državi. Nekatere stare države so med tem svojo tekstilno industrijo izredno povečale. Tako je Italija v času od leta 1913 do 1928 število vreten povečala več kot za polovico, število mehaničnih statev je podvojila, uvoz volne potrojila. To je zgled iz ene industrijske panoge.

Torej poleg starih industrijskih centrov so nastali še novi, stare so deloma še razširili. Novi centri so pritegnili tudi nove delavske čete. Vse to je poostriilo ostro medsebojno konkurenco. Ta konkurenca se je čutila tudi na mednarodnem trgu, s čimer je Evropa sama slabila svojo mednarodno trgovino.

V Evropi ni upanja na boljše razmere, dokler bo trajal ta stalni tihi boj. Da se konča, mora priti nujno do medsebojnega sporazuma. To, kar je ustvarila zaigrana in slepa politika nezdravega, bo treba popraviti. Razne majhne države, n. pr. baltiške, le povečujejo zmešnjavo. Čez nekaj let bodo same prosile Rusijo, da jih zopet sprejme v svoj federativni državni sklop. Druge bodo zopet morale nastopiti pot gospodarskih federacij. Države v podonavju spadajo brez dvoma v enoten gospodarski sestav. Kar je narava ustvarila, ne more človeška sila brez kazni razdreti.

S tega pogleda prav iskreno pozdravljamo akcijo za podonavsko federacijo. Seveda so še velike zapreke: Medsebojno nezaupanje in egoizem velisil. Vsekakor bodo pa razmere napravile svoje in bodo ta razvoj pospešile.

Če bo čas, če ne bodo posegli vmes kaki drugi nenadki dogodki, bo morala Evropa v splošnem nastopiti to pot. V tistih kompleksih kontinenta, ki tvorijo že po naravi nekako gospodarsko enoto, bodo morali najprej ustvariti gospodarske formacije, te pa zopet večje, dokler ne bo ustvarila Evropa skupni forum, ki bo usmerjal njeno gospodarstvo po enotnih vidikih. Za izvedbo tega načrta bodo pa potrebni državniki, ki bodo imeli velik vpogled v trpljenje človeštva, ki bodo imeli voljo pošteno in nesebično delati, predvsem pa, ki bodo poštene in nepodkupljivi značaji.

Delavec, čitaj!

Kaj je Krekova knjižnica? Krekova knjižnica je ustanova v okviru Delavske založbe r. z. z. o. z., ki daje svojim članom vsake štiri mesece eno knjigo, ako redno plačujejo članarino.

Ustanovljena je bila z namenom, da nudi vsem, ki jim gmotne razmere ne dopuščajo, da bi kupovali drage knjige, a hočejo izobrazbe, da si za nizko članarino po 4 Din mesečno za broširane, oz. 6.50 Din za vezane knjige pridobijo lepih in dobrih knjig svetovnih in domačih pisateljev.

Kako se prijavim? Piši dopisnico na Delavsko založbo, r. z. z. o. z., Ljubljana, Delavska zbornica, da pristopaš h Krekovi knjižnici. Ne pozabi pripomniti, da se naročaš na vezane oziroma na broširane knjige.

Kako postaneš zaupnik KK? Javi svoj naslov, pa ti pošlje Delavska založba vse potrebne tiskovine. Če nabeješ deset članov, dobiš enajsto knjigo zastonj.

Kakšnega pomena je Krekova knjižnica? Krekova knjižnica hoče dati delavcu njegovo knjigo, resnico — ne laži. Hoče dati lepote — ne šunda! Hoče, da se delavec osamosvoji in pokaže, da je bodoča doba njegova.

Pristopajmo h Krekovi knjižnici!

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Kovinarji

Jesenice. Uboga prehranjevalna akcija! Sodrugi okrog »Delavske Politike« kar ne morejo biti dovolj hudi in ogorčeni nad predrznostjo kovinarjev, ki so člani skupine kovinarjev na Jesenicah in Javorniku, da se vmešavajo v njihove zadeve. Skupina kovinarjev JSZ na Jesenicah je z ozirom na to umazano gonjo smatrala za potrebno občinj pojasniti svoje postopanje in razmerje s posebnim dopisom, ki se glasi:

Gospodu

Mr. Jožefu Zabkarju, županu,

Jesenice.

Z ozirom na to, ker se očita naši organizaciji JSZ, skupini kovinarjev Jesenice, da s svojo nabiralno akcijo oškoduje celokupno delavstvo in se predbaciva, da hoče iz skupne nesreče kovati kapital, smatramo za potrebno, da poudarimo sledeče:

1. Takoj v začetku ustanovitve občinske aprovizacijske akcije so imeli člani podpisane organizacije vtis, da jih hočejo pri občinski aprovizacijski akciji nekako izriniti. Znano je namreč, da organizacije (gospodarske, kulturne, prosvetne), pri katerih sodelujejo naši člani, niso bile vabljene v ta odbor. Niti predsednik soc. odseka, ki po svoji funkciji spada v ta odbor, ni bil v njem.

2. V skrbi za svoje članstvo, ki ni imelo nikakega fonda, ker je njihova članarina minimalna, dočim so druge organizacije take fonde imele, smo bili primorani ustanoviti za ravnotežje z drugimi organizacijami svojo prehranjevalno akcijo. Nikjer in nikdar ni organizacija nabirala prispevkov v imenu celokupnega delavstva, ampak so vse njene prošnje, ki so bile s »Slovenčevim« člankom napovedane dne 20. marca, nosile firmo prehranjevalne akcije naše JSZ, skupine kovinarjev Jesenice.

3. Ugotavljamo, da smo pa vendar bili v interesu celokupnega delavstva pripravljene vse nabrane prispevke izročiti skupni prehranjevalni akciji, čim bi člani drugih strokovnih organizacij pristali na enotno delo za skupne delavske interese. Tozadevni predlog od naše strani je bil podan 4. aprila na javnem shodu, na katerem je bil navzoč tudi g. župan, pa je bil žalilob odbit.

4. Sicer se nam zdi, da je veliko bolj možno in pošteno javno objaviti in priznati lastno prehranjevalno akcijo, kakor smo to storili mi, kakor pa obstoječo lastno akcijo skrivati za naslov občinske aprovizacijskega odbora. Ugotovljeno je, da je SMRJ, podružnica Jesenice, pobirala prispevke pod lastno firmo (izjava g. Kristanove na javnem shodu 4. aprila). »Del. Politika« z dne 9. aprila, prispevki, poslani naši skupini (mleko, makaroni), a od njih dvignjeni in delno razdeljeni, pričajo o tem. Če je res, da so se vsi ti prispevki razdeljevali z vednostjo g. župana, je pa tudi res, da so se brez vednosti aprovizacijskega odbora kot takega. Ker aprovizacijskemu odboru niti ni bil predložen seznam podpor, ki so se na tak način delile, se njegov seznam pri razdeljevanju občinske aprovizacije ni mogel upoštevati. To ravno pa se hoče v zlo šteti naši akciji. Mimogrede bodi omenjeno, da je bilo tudi v sokolskem domu razdeljevanje podpor brez vednosti aprovizacijskega odbora.

5. Po sklepu odbora naše prehranjevalne akcije bomo poslali seznam naših podpor občinskemu aprovizacijskemu odboru, da jih vzame v poštev ob enem s seznamom podpirancev drugih organizacij in privatnikov.

6. Kljub vsemu pa je podpisana organizacija pripravljena za skupni aprovizacijski fond mestne občine prispevati toliko kakor katerakoli druga strokovna organizacija, da si nismo številčno najmočnejši. Seveda, zahtevamo pa, da bo o razdelitvi na tak način vposlanih prispevkov odločal celokupni aprovizacijski odbor.

Tako tedaj izgleda ta zadeva. Videti pa je, da hočejo s tem, ko tako vehementno napadajo našo prehranjevalno akcijo, zabrisati nekaj drugega. Radi bi, da se pozabi in izglubi iz vida 1. april. Kaj takega pravi delavski voditelj ne bi delali. Vsa poštena javnost to obsoja, in sicer vseh smeri. Tedaj le ne preveč kričite.

Ponovno pribijamo, kar smo že večkrat javno in tudi v zasebnih razgovorih poudarjali: Skupna pomožna akcija in enoten nastop bi se lahko uredil, ako bi bil medstrokovni odbor aktiven. Tega pa ves čas ni bilo, ker je tako prišlo večinski skupini. Tedaj je seveda prišlo, kar je moralo priti. Videti je, da se je to celo hotelo. V drugem slučaju je bilo dovolj sredstev, s katerimi bi se to rešilo drugače.

Rudarji

Zagorje. Ze dolgo se nismo oglasili iz Zagorja, gotovo že mislite, da nas več ni. Se smo, in bomo še živeli, čeravno bolj revno. Seveda brez žrtve ne bo šlo. Morali bomo prestatati še marsikatero grenko in težko uro, ki nas čaka, ki je že skoraj tukaj. In sicer v maju. V najlepšem mesecu, ko bi moral človek veseliti pomladi. A bo jok žen in otrok in preklinjanje moških, ker se bodo delile knjižice. Ne mislite, da kake romane, ampak knjige, iz katerih bi lahko spisal resnične in usodopolne romane družin rudarjev, ki so pustili svoje najlepše življenje kapitalu, a sedaj morajo zapustiti delo in skromni zaslužek, s katerim se je dosedaj

preživljal zagorski proletarijat. A sedaj je vzelo še to. Iz zagorske doline, doline solz, vam sporočamo žalostne vesti, a resnične. V Zagorju je že sedaj brez dela in dela 260 mladih in zdravih ljudi, a v maju se jim bo pridružil še 230 rudarjev, tako, da bo armada, ki jih učijo živeti brez jedi, že velika. Le od daleč jim vržejo kak koruzni zдроб. Pomislite in presodite, kam to pelje! Kam se bo morala ta armada podati! Tukaj ni Kanade, da bi jih poslali obdelovati polje. Pri nas so same skale, gole in trde, le v njih leži zaklad...

Zagorski rudar.

Huda jama. V nedeljo 1. maja bo ob 10 pri Sv. Mohorju sv. maša za rudarje. Eno uro po končanem cerkvenem opravilu bo izlet na Mrzlico. Pridejo tudi tovariši iz Celja. Na Smahor gremo pri vsakem vremenu, na Mrzlico pa le, ako ne bo deževalo.

Viničarji

Iz centrale. Od zadnje objave so zopet trije smrtni slučaj. Pri skupini Sv. Bölfenk pri Središču je umrla tov. Marija Levanič, stara 67 let, posmrtnina 400 Din. Pri skupini Slovenska Bistrica je umrla tov. Neža Špes, stara 73 let, posmrtnina 300 Din. Pri skupini Fram pa je umrl tov. Janez Potočnik, star 84 let, posmrtnina 300 Din. Radi tega bomo začeli s sedmo zbirko za posmrtninski sklad. Položnice bomo razposlali čimprej. Prosimo vse tovariše, da naj ne odlašajo z odplačilom za posmrtninski sklad. Posebej vsi tisti, kateri še dolgujejo po več pobiranju za nazaj, naj skušajo v svojo dobrobit to brž urediti in poplačati prispevke v posmrtninski sklad, da se ne bi zopet komu zgodilo, kot se je že nekaterim, da so imeli v družini slučaj smrti, pa niso bili člani posmrtninskega sklada in tako jim ni bila izplačana podpora. Nekateri še sploh mislijo, da je tudi sedaj samo 300 Din posmrtnine, ker čitajo take številke v našem glasilu. Zato opozorimo, da je najvišja posmrtnina 2000 Din, samo treba je biti določen čas v članstvu posmrtninskega sklada in redno plačevati predpisane prispevke. Po dobi članstva se potem odmerja posmrtnina, višje ali nižje.

Svetinje. Občni zbor naše skupine se bo vršil 5. maja po rani službi božji v prostorih posejilnice pri Svetinjah. Dnevni red običajen. Centrala bo poslala svojega zastopnika. Svetinjski viničarji! Vsi na občni zbor!

Zavrče. Redni občni zbor naše skupine se bo vršil 8. maja po prvi sv. maši v stari šoli. Tovariši! Pomlad je tu, delo se je začelo. Toda ne samo po naših vinogradih, tudi v naši strokovni organizaciji. Zavijamo rokave in pričnejo zopet! Najprej za lepo udeležbo na občnem zboru. Viničarji s Hraštova, Belskega in Gorenjskega vrha, iz Drenovca, Goričaka in s Turškega brega, vsi na plan za našo strokovno organizacijo! Na naše zborovanje! Zveza bo poslala svojega zastopnika.

ZADRUŽNIŠTVO

II. redni občni zbor »Viničarske kreditne zadruge z o. z.« v Slanjanu pri Ljutomeru se bo vršil 16. maja (na binkoštni ponedeljek) ob 10 v prostorih zadruge. Dnevni red: Poročilo načelnstva, poročilo nadzorstva, odobritev rač. zaključka za leto 1931, volitev nadzorstva, predlogi in sklepi ter slučajnosti. Vsak, kdor je član zadruge, to je, ki je plačal delež, je obvezan udeležiti se tega občnega zbora. Posebnih vabil ne bomo pošiljali. — Načelnstvo.

Papirničarji

Goričane-Medvode. Naše papirniško delavstvo bo letošnji prvi maj praznovalo sledeče: ob četrta na 9 zjutraj bo v župni cerkvi v Preski sv. maša s pridigo za delavstvo. Pri sv. maši bo igrala na koru delavska godba »Sorac«. Vse delavstvo naj se polnoštevilno udeleži službe božje.

Lesno delavstvo.

Zahvala. Tem potom se zahvaljujem vsem dobrotnikom, vodstvu in tovarišem tovarne podpornikov v Rimske toplice, ki so na tako velikodušen način priskočili meni na pomoč ob najtežjem času, ko sem izgubila radi zavratne proletarske bolezni moža, otroci pa skrbnega očeta. S tem plemenitim činom ste lajšali gorje, brisali solze meni in ubogim sirotam. Ne samo, da ste se udeležili pogreba, nabrali ste tudi vsoto, ki mi je bila znatna pomoč v tem bridkem času, obenem pa dokaz, da so na svetu še dobri ljudje, ki celo lastnim ustom pritrgajo, da pomagajo sirotin. Iskrena zahvala za prošlovoljno nabrano znesek 467 Din. Bog povrni! V svojem kakor v imenu osirotelih otrok Ana Starec. — Rimske toplice, 24. aprila 1932.

Krekova družina

Vse družine in članstvo opozarjamo na duhovne vaje, ki se bodo vršile v »Domu duhovnih vaj« v Ljubljani o binkoštih 15. in 17. maja. Dosedaj še nismo prejeli nobene prijave. Prosim, da se vsak udeleženec sam ali potom Krekove družine prijavi najkasneje do 10. maja Centrali Krekovih družin.

Trbovlje. V nedeljo 24. aprila se je vršil zelo lepo uspešni sestanek naše KD. Tov. Preželj iz Ljubljane nam je predaval kratek odlomek filma »V kraljestvu premoga« na »Bolex« kino-projektorju. Uvodoma je povedal, kaj film predstavlja, kako si mora rudar v trudu in znoju služiti svoj pičli kruh. Poudaril je, zakaj sta dva svetova: vladajoči na eni in ubogi nemaniči na drugi strani.

Človeški rod stoji na robu ogromnega brezna. Velekapital usuznjuje delavca. Vidimo, da vse stoji na glavi. Krekova mladina kot kulturno vzgojna kršč. delavska organizacija ima namen in nalogo, da svoje članstvo vzgaja in ga uči, da loči, kaj je prav in kaj ni prav. — Tov. Jože Slak nam je nato navdušil z lepimi besedami za delo v organizaciji in nam dal potrebna navodila. Popoldne smo napravili izlet v Retje.

Trbovlje. V nedeljo 1. maja priredi naša družina skupno s SZR in KPD izlet na Sv. Planino. Ob 10 bo sv. maša, pri kateri bo pel pevski odsek KPD iz Trbovelj. Zbirališče ob 6 zjutraj pred tajništvo SZR na Lokah in ob 7 pred Društvenim domom.

Celje. Krekova družina je dala čisti dobiček od svoje zadnje igre »Ugasle oči«, Din 1000, brezposelnemu fondu JSZ v Celju. — Hvala!

Razno

KONFERENCA MEDNARODNEGA URADA DELA.

Letošnja konferenca Mednarodnega urada dela je pričela s svojimi sejami 12. t. m. v Zenevi. Konferenca bo trajala okoli tri tedne. Dnevni red konference je:

1. Ukinitve posredovalnic za službe proti plačilu.
2. Zavarovanje proti nezgodam, starosti in smrti.
3. Starost, v kateri se sme deca vzeti v službo v neindustrijskih poklicih.
4. Delna revizijska konvencije o zaščiti delavcev zaposlenih pri natovarjanju in razkladanju ladij pred nesrečami.

Konference se udeležujejo zastopniki delodajalcev, delavcev in vlad. Zastopstva imenuje vlade same. Jugoslovansko delavstvo so zastopali doslej in ga tudi danes še zastopajo socialisti. V delegacijah nekaterih zapadnih držav, kjer so močne krščanske strokovne organizacije, pa so tudi njihovi zastopniki in njihovi eksperti. Na konferenci je seveda navzoč vedno tudi zastopnik fašističnih italijanskih strokovnih organizacij. Ostali delavski delegati mu pa odrekajo vsako leto pravico zastopanja, ker fašistična organizacija ni svobodna delavska organizacija. Do tega je prišlo tudi letos. Italijani grozijo, da bodo revidirali napram MUD svoje stališče, če ne bo užival njihov delegat enakopravnosti. Socialistični delegati so zadnji dve leti odrekli zastopstvo v glavnem odboru MUD tudi zastopstvu krščanskih strokovnih organizacij. Pravijo, da so nerazredni in da zato nimajo pravice sedeti v vodstvu konference dela. Kakšno stališče so zavzeli letos, nam zaenkrat še ni znano.

Celje. V nabito polni dvorani obrtnega doma smo preteklo nedeljo proslavili 10 letnico delavskega zavarovanja. Uvodoma je tamburaški zbor Krekove družine zaigral par koncertnih komadov, pevsko društvo »Oljake« pa je zapelo par pesmi, nato je imel ravnatelj OUZD g. dr. Bohinjec lep govor, kjer je dokazoval, kako je socialno zavarovanje v svojih desetih letih napravilo lep napredek in da je dolžnost vseh, da ga pri tem delu podpirajo.

Zlet na Čehoslovaško

V »Delavski pravici« smo že objavili spored in pogoje za izlet na Čehoslovaško v mesecu avgustu. Z ozirom na zelo ugodne pogoje, ki jih imajo udeleženci pri tem izletu — hrana, stanovanje in vožnja, deloma z brzovlakom, stane skupno Din 900 — ogled Dunaja, znamenite podzemске jame Macoehe, Batovih tovarnen v Zlinu, Velehrad, slovanska božja pot, in tri dni bivanja v Brnu, glavnem mestu Morave — želi zbrati pripravljaln odbor čim več prijav. Čas je še za prijavo, zato naj vsak sporoči svojo udeležbo, kdor količnikaj more. Celu vsoto za izlet je treba plačati do 1. avgusta, prijavo in prvi obrok pa zadnji čas do 1. maja. Vsak priglasenec dobi položnice za plačevanje določene vsote.

Zanimanje pri tovariših, tovarišicah in prijateljih je veliko, zato pričakujemo, da bo naša delegacija častno zastopana. Pripravljalni odbor.

Zvišani prispevki za borze dela in dovoljeni odtegljaji

Po naredbi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje se je od 1. aprila 1932 dalje zvišal prispevek za borzo dela od 5% na 10% tedenskega prispevka za bolezen.

Zato delodajalci od 1. aprila 1932 lahko odtegujejo od plače delavca tele zneske (rimske številke pomenijo mezdne razrede):

Dnevno: I. 0.21 Din, II. 0.31 Din, III. 0.37 Din, IV. 0.45 Din, V. 0.54 Din, VI. 0.65 Din, VII. 0.77 Din, VIII. 0.92 Din, IX. 1.11 Din, X. 1.31 Din, XI. 1.54 Din, XII. 1.85 Din.

Tedensko: I. 1.28 Din, II. 1.85 Din, III. 2.22 Din, IV. 2.68 Din, V. 3.23 Din, VI. 3.88 Din, VII. 4.62 Din, VIII. 5.54

Din, IX. 6.65 Din, X. 7.85 Din, XI. 9.24 Din, XII. 11.09 Din.

V teh zneskih so vpošteti dovoljeni odtegljaji za vse vrste prispevkov.

Tabele o odbitkih bomo na željo poslali delodajalcem, čim jih prejmemo od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. — OUZD v Ljubljani.

Gospodarstvo ali priganjaški sistem

V današnjem težkem položaju, ko so plače nizke, ko so redukcije na dnevnem redni, si pač vsak delavec prizadeva, da bo, ako ima akord, čim več produciral, da tako zasluži kak dinar več. Ako je pa navezan le na temeljno plačo, pa se zopet trudi, da bo ustregel predpostavljanim, ker ve, da je sicer v nevarnosti, da ga odpuste. Toda gospodom pri Trboveljski premogokopni družbi to ne zadostuje. Nekatera ravnateljstva so izdala svojim paznikom nalog, da morajo sestaviti seznam vseh »lenuhov«.

Kaj se to pravi? Moje mnenje je, da hoče TPD s tem udariti delavstvo dvakrat. In sicer s tem, da se iznebi tistih ljudi, ki so manj delazmožni po naravi ali pa so tekom let bodisi zaradi poskodb, bodisi zaradi bolezni zgubili na delazmožnosti. In drugič hoče s tem doseči, da bodo ostali delavci še bolj galali. V času, ko je toliko delavcev brezposelnih, tiste, ki so še zaposleni, izrabljajo do skrajnosti. Človeku se res zdi, da hočejo kapitalisti ves delavski stan uničiti. Delavci, ki so brezposelni, naj shirajo in poginejo. Edino ta zaključek je mogoč. Kajti če nimajo dela in zaslužka, nimajo tudi živeža. Tisti pa, ki delajo, se s takim priganjaškim sistemom izrabljajo do skrajnosti.

Predstavljamo si pa, kako reže v dno duše beseda lenuh tistega delavca, ki je delal 5, 10, 15 let itd., in ki je v tem času pustil svoja najlepša leta in morda tudi zdravje podjetniku. To vse pa ne občuti samo tisti, ki ga danes zadene kruta usoda, ampak tudi ostali rudarji, zavedajoč se, da se čez leta lahko tudi njim enako zgodi. Kdor vse to vidi in sliši, ta na lastni koži občuti, ve, da delavec nima človeškega dostojanstva.

In zato trdimo, da je današnja človeška družba krivična. In ker je krivična, jo je treba preurediti, temeljito preurediti. Preurediti človeško družbo, zboljšati položaj delavstva pa more edino delavstvo z združenim močjo, s strokovno organizacijo. Zato pa rudarsko delavstvo nikar ne čakaj zboljšanja od raznih preukov, ampak posezi samo takoj v borbo za delavske pravice. Boj, borba za življenje ni nič kaj prijetnega, vendar pa je potrebna. Zato, tovariši rudarji, pojdemo v boj za naše pravice, za naše človeško dostojanstvo. Združimo se, da bomo nastopali vsi kakor en mož in da se bomo vztrajno borili in nikoli klonili.

Kakor se podjetniki poslužujejo vseh sredstev, četudi nemoralnih zato, da črpajo čim večji dobiček, tako naj se rudarsko delavstvo posluži vseh sredstev, ki so mu na razpolago, ter se vztrajno bori za svoje pravice do končne zmage. — Rudar.

Ne napenjaite loka!

Tudi TPD nastopa pot redukcij. Po nekaterih revirjih so zelo ostre. Prizadeti so tudi družinski očetje s številnimi otroki. Ni čudno, da se polasča ubogih rudarjev srd in obup, ki mu skušajo dati duška na ta ali oni način.

V Hraštiku so čez noč in brez sodelovanja organizacij napovedali in izvršili enodnevno stavko. Na shodu dne 20. t. m. je bilo nad 1500 ljudi. O da bi videli tisti, ki se jih tiče, sij teh oči! Te oči so govorile več kot debela knjižga. Vse se sprašuje, kdo je organiziral tako strmen nastop. Odgovor je prav lahek: srd in obup.

V Zagorju je bil 23. t. m. istotako velik shod rudarjev. Protestirali so vsi proti redukcijam sploh. Mnenja so, da mora nekdo biti, ki bi preiskal dejanski stan: Ali je redukcija v resnici potrebna? In če bi bila: Ali je TPD, ki je leta in leta delala in dela še danes dobiček, opravičena, da prevlači vso pezo slučajne krize na delavstvo, povrhu še na družinske očete. Kdo naj nosi stroške za podporo brezposelnim? Ali

Samo 4 Din plačaš mesečno — »Krekova knjižnica« pa Ti da letno tri lepe knjige.

občine? Ali javnost? Ali ni najbolj naravno in logično: V prvi vrsti tisti, ki je spravljal in še spravlja dobičke!

Take so razmere, če se vodi gospodarstvo pod vidikom čim večjega dobička.

Doma in po svetu

Za brezposelne rudarje je povzdignil te dni svoj glas tudi naš škof dr. Gregorij Rožman. V pismu na ravnatelja TPD opozarja podjetje, da bi bilo greh pred Bogom in pred ljudmi, da bi podjetje izvrševalo redukcije le iz golih dobičkanosnih razlogov. Našemu škofu smo za tako odločne besede iz srca hvaležni.

Ministra Preka in Šibenik sta odstopila. Na njuni mesti sta bila imenovana zagrebški župan dr. Srkulj in bosanski Hrvat Viktor Pogačnik.

Vlada in poslanci se posvetujejo o organiziranju nove stranke — JRKD.

Prva hrvatska štedionica je zaprosila vlado, da sme uporabiti za svoje poslovanje določbe zakona o zaščiti kmeta. V smislu tega zakona je bila izdana za poslovanje te banke vladna naredba, ki določa, da odgovarja banka za svoje dosedanje obveze le omejeno v višini likvidnega denarja, v celoti pa le za nove obveze.

Trgovska pogodba med Jugoslavijo in Italijo je bila sklenjena in podpisana te dni v Rimu.

Deželno-zborske volitve v Nemčiji so pokazale sledeče razporeditve ljudstva: V Prusiji so dobili glasov: soc. dem. 4.674.843; nemški nacionalci 1.524.936; centrum 3.374.411; komunisti 2.819.602; Hitler 8.008.219. — Mandati se razdelijo (v oklepajih sedanje stanje): soc. dem. 93 (137), centrum 67 (71), komunisti 56 (48), nemški nacionalci 30 (71), Hitler 160 (7), ostalih 15 poslancev pa imajo manjše frakcije. — Na Bavarskem so dobili glasov: bavarska ljud. stranka 1.272.000; Hitler 1.072.000; soc. dem. 604.000; komunisti 259.000; bavarska zveza 253.000; nem. nacionalci 128.000. Poslancev so dobili: bavar. ljud. stranka 45 (46), soc. dem. 20 (34), bavarska zveza 8 (17), nacionalisti 3 (13), Hitler 43 (9), komunisti 8 (5). — Na Württembergu: soc. dem. 206.572, centrum 254.675, demokrati 59.689, Hitler 328.188, nem. nacionalci 53.410, bavarska str. 113.545, komunisti 116.644. Mandati: soc. demok. 14, centrum 17, kmečka zveza 9, demokrati 4, komunisti 7, Hitler 23. — V Hamburgu so dobili mandatov: soc. dem. 49, nem. nacionalci 7, centrum 2, komunisti 26, drž. stranka 18, Hitler 51. — V Anhaltu so dobili mandatov: soc. demok. 12, nem. nacionalci 2, drž. stranka 1, Hitler 15. — Nazadovale so vse stranke, ogromno pa je porastel Hitler. Zato je v najbližji prihodnosti pričakovati tudi spremembo vlade. Jeziček na tehtnici

Mi in drugi

Pod naslovom »Metode slovenske socialne demokracije« je prinesel »Slovenec« od 9. t. m. polemичen članek. Ni pa dala žilica miru, da si ne bi na koncu privoščil »Del. Pravice«, češ, tako morate pisati in razlagati slovensko socialno demokracijo, ne pa, da napadate »Slovenca« na tak način, kakor bi to prihajalo izpod peresa kakega marksistično socialdemokratskega opletalca. »Da list kršč. socialistov napada vrhovno glasilo krščanskega ljudskega gibanja, »Slovenca«, v hipu, ko se najtopleje bori za interese krščanskega delavca na Jesenicah, to treba pribiti, ker to ni le zaveda »Delavske Pravice«, ampak tudi zaveda krščanskih slovenskih delavcev in zaveda vsega slovenskega krščanskega delovnega ljudstva...«

Ta članek bi napisali, četudi ne bi bili izzvani, zato ker smo dolžni, da zavzamemo ob važnih pojavih na delavskem polju svoje načelno stališče, kakor smo še vedno napravili, če je bilo potrebno. To bi lahko vsak vedel, kdor redno bere »Delavsko Pravico«.

Kar se dogaja danes, ne moremo drugače označiti, kakor za popoln duševni

PRI BOLEČINAH

povzročenihs vsled prehlajenja posebno pri bolečinah v hrbtu in pri trganju je blago dejno drgnjenje s starim domačim sredstvom in kozmetikom, Fellerjevim Elsafluidom. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsa trg 349. Savska banovina.

karstva, namesto na temelju splošne koristi. Toda dobičkarstvo mora imeti svoje meje. Če gre preko meje, bo do bil premoč obup. Njegov govor pa ni lahak.

je katoliški centrum. Kot vse kaže, se bo odločil za zvezo s Hitlerjem.

Tudi v Avstriji so bile preteklo nedeljo volitve v deželne zbornice in občinske zastope. Na Dunaju so dobili: socialni demokrati 66 mandatov (do sedaj 78), narodni socialisti (Hitlerjevci) 15 (do sedaj nič), kršč. socialci 19 (40). Komunisti so dobili dvakrat več glasov kot zadnjič, a ne dobe nobenega mandata. Večino imajo še vedno socialni demokrati. — Na Nižje Avstrijskem so dobili: kršč. socialci 362.738 (360.796), socialni demokrati 272.274 (291.167), nacionalni socialisti 116.774 (34.307), komunisti 8480 (4122), velenemci 18.398 in kmetje 10.006 (zadnjič skupaj 70.172). — Mandati se razdele: kršč. soc. 28 (33), soc. dem. 20 (21), nacionalni socialisti 8 (—), velenemci in kmetje — (1). — Na Salzburgskem: kršč. soc. 44.013 (51.136), soc. dem. 29.810 (36.900), nacionalni social. 24.125 (4587), komunisti 3127 (755), Heimatschutz 5530 (7053), velenemci 2050, kmetje 7361. — Mandati se razdele: kršč. soc. 12 (13), soc. dem. 8 (9), nacionalni socialisti 6 (—). Na Koroškem in na Štajerskem so se vršile občinske volitve. Slovenska stranka na Koroškem je obdržala dosedanje število mandatov. — Povsod so narasli glasovi narodnih socialistov, ki imajo isti program kot v Nemčiji Hitler. Večjih sprememb pa ne bo.

Angleški finančni minister je izjavil, da Anglija ne bo nič več plačevala vojnih dolgov. Objavljen je bil tudi proračun, v katerem dejansko ni nobenih zadnjih postavk. — Amerika je takoj razposlala vsem 14 državam vojnim dolžnicam opozorilo, da poskrbe za redno plačevanje, ker bo moratorij kmalu ptekel. Na ta opomin dosedaj še ni nobena država odgovorila.

Reparacijska konferenca se bo vršila 16. junija v Lozani. Nemčija izjavlja, da ne bo plačala niti peniga več reparacij, ker jih ne more.

Romunija je dobila v Franciji 6 in pol milijarde lejev posojila. Celokupne rom. finance pa pridejo pod nadzorstvo francoskih bank.

V Ženevi zboruje še vedno razorožitvena konferenca. Vse kaže, da ne bo imela prav nobenega uspeha. Pri tej priliki so se sestali Tardieu, Macdonald in Brüning. Uspeh sestanka ni znan.

Grčija je začela opuščati zlato valuto.

Pripravlja se konferenca podonavskih držav o medsebojni zvezi. Vsi dosednji poskusi so se razbili.

razkroj v vrstah nekaterih delavskih voditeljev. Pritožbe prihajajo ne samo iz Jesenic, ampak tudi od drugod. V nekaterih krajih si skušajo nasprotno delavske strokovne organizacije pomagati s tem, da kličejo v boj proti nam vodstvo podjetja, da denuncirajo, blatijo naše voditelje itd.

V drugih krajih, kakor na Jesenicah, zopet vidijo moč in bodočnost za svojo organizacijo v terorizmu. V tej svoji zaslepljenosti gredo tako daleč, da ne pripoznajo niti avtoritete Delavske zbornice.

Niti eni niti drugi nimajo prav. Če hoče delavstvo izvajati svoj boj in če hoče v resnici ustvariti tak družabni in gospodarski red, da bo v blagor človeštva, potem morajo voditi ta boj polni borci. Take osebe, ki so o svoji misiji prepričane in ki so tej misiji vdane z dušo in telesom. To velja v še večji meri za voditelje. Vsak delavski pokret mora imeti pred očmi ta cilj in ga tudi zasledovati pod vsakim pogojem. Če ga ne, bo trpel. O tem spričuje tudi zgodovina.

Seveda je težko v nekih momentih ohraniti mirno kri in ne udariti preko cilja. Politično usmerjen človek tega ne bo zmožel, strokovno in poleg tega še versko usmerjen, zmore. Vsi taki pojavi dokazujejo le, da trpimo in se moramo pokoriti zaradi napačne vzgoje. Delavstvo, pa naj pripada tej ali oni organizaciji, je bilo vzgojevano bolj politično kakor strokovno. Politika pa zahteva manj od človeka kakor pa strokovna organi-

Zahtevajte pri Vašem čevljarju Palma-Okma gumi podplate, ker so trpežnejši in cenejši kot usnje. Za črne in rjave čevlje.

zacija. Sredstva, taktika in vsako drugo akcijo ukazujejo v prvi vrsti politični vidiki. Taka vzgoja ne bo nikoli dala pozitivnih, zvestih in neodjenljivih borcev.

To ravno dokazujejo Jesenice. Saj so imeli naši delavci še pred nedavnim časom večino, danes so v manjšini. Zakaj? Ravno radi politike. Kdor je držal s političnimi lokalnimi faktorji, je bil pravi krščanski delavec. Če je čutil kdo dosledno in izrazito delavsko in če je bil dovolj samostojen, je imel težko življenje. Zaradi takih razmer je pričelo voditi delavstvo nekako dvojno duševno življenje. Ni bilo več odkrito med seboj, ni čutilo več v sebi dolžnosti, da je organizirano, in sicer da je organizirano pri krščanski delavski strokovni organizaciji. Menili so, da lahko živijo izven in brez organizacije. Pozneje je prišlo tako daleč in je se danes tako, da so člani kršč. prosvetnega društva, strokovno organizirani pa pri socialdemokrati. Mi razumemo to neskladnost, zato jih ne obsojamo.

Tudi mi kot pokret nosimo namreč na tem dober del krivde. Bili smo preveč odjenljivi, premalo samostojni, bili smo pod komando politike. Toda dovolj smo bili moža, da smo to spoznali. Krenili smo drugo pot in zaklicali: Tova-

Kako narašča storitev delavstva radi racionalizacije

V Ameriki so preiskali v nekaterih panogah industrije velikost storitve na eno delovno uro in prišli do zanimivih rezultatov. Od leta 1914 do 1927 je storitev narasla:

v klavnicah in tovarnah za konzerve za 26%, v rafinerijah sirovega sladkorja za 33%, v papirnicah za 40%, v strojarnah za 41%, v jeklarnah in tovarnah za valjano železo za 46%, v cementarnah za 54%, v mlinski industriji za 59%, v rafinerijah za petrolej za 82%, v toplotnicah za 103%, v tovarnah motornih vozil za 178%, v delavnicah za vozove za 202%.

Zastopniki racionalizacije so včasih nejevoljni radi takih ugotovitev. Toda preko njih ne moremo iti. Saj vendar dokazujejo, da je taka racionalizacija nepopolna. Njena slabost je prav v tem, da ne zajame celotnega gospodarstva, ampak jo uvajajo le v posameznih obratih ali pa le pri skupini obratov. Racionalizacija bi vendar morala veljati celotnemu gospodarstvu. Le na ta način bi mogla zapreti vire razsipavanja, ki na-

riši, za nas so merodajna samo naša načela!

Zato smo krenili drugo pot. Zato zahtevamo od tovarišev brezpogojno doslednost kot kristjani, kot delavci, kot pokretaši. Pod vidikom naših načel presojamo vse pojave med katoliškim in nasprotnim gibanjem, pa tudi v našem gibanju. Kar je slabega, bomo vedno pobijali, toda nikoli se ne bomo dali voditi od sovraštva. Kazali bomo napake, obenem pa gradili. Navidez je to nekaj bridkega. Tovariši iz raznih delavskih rajonov bi pa mogli potrditi, da rodi tako delovanje vedno le dober sad. Tudi nasprotnik priznava tako smer in tudi nagibe, iz katerih izhaja ta smer, ter ga spoštuje. V tem je pa že zmaga. Čim več bomo imeli takih značajev, tem bolj bomo napredovali.

Samo taka borba more biti uspešna. Borba, ki ne prenese kritike, je škodljiva. To velja tudi za »Slovenca«. Naravnost nerazumljivo je, da veže kritiko »Del. Pravice« z žalostnim položajem na Jesenicah. Pa saj vemo: če začuje star vojaški konj vojaško trompeto, bo takoj dvignil ušesa in rep, pa četudi bi jedel iz kmečkih jasl magari že 10 let. Ga privoščimo prav iz srca štabu »vrhovnega glasila krščanskega ljudskega gibanja«.

Žena v sodobnem gospodarstvu

Žena pri delu vedno bolj izpodriva moža. Statističarji ugotavljajo, da postaja število zaposlenih žen vedno večje. Zakaj? Ker je žena veliko cenejša delovna moč in je za podjetnika veliko manjši riziko. Žena ne potrebuje niti družinskih niti drugih doklad, niti tiste stalnosti, kakor jo zahteva možki. Tako ima Nemčija 11 in pol milijonov žen, ki si služijo vsakdanji kruh. Med temi jih je seveda več stotisočev, ki vzdržujejo tudi družine. Od teh je 835.000 poročenih. Na

vsake tri moške, zaposlene v industriji, trgovini in železnici, pride ena ženska.

Na Daljnem Vzhodu in Japonski je že leta 1923. bilo zaposlenih v tovarnah 856.000 žen, ki so tvorile 83% vsega delavstva. Pretežna večina teh delavk je zaposlena v tekstilni industriji. Procent zaposlenih žen raste tudi pri nas. Tako je bilo l. 1923. zavarovanih pri SUZORU 85.223 ali 19,07% ženskih članic, a leta 1930 pa že 149.980 ali 23,75%.

Procent zaposlenih žen napram vsemu delavstvu je znašal leta 1928. v Franciji 43,3%, v Finski 37,4, v Avstriji 35,4%.

Nove knjige

Flisek Viktor — Gamberška kronika. Zgodovinski igraček v treh dejanjih. Založila Krekova mladina, Zagorje ob Savi. Ta igra obravnava kmečke razmere v oni dobi, ko so bili graščaki popolnoma propali, ko niso poznali prav nobenih obveznosti več napram svojim podložnikom, nasprotno nalagali so jim vedno večja bremena, poleg tega pa še posegali po njihovih ženah in hčerah.

Takšen je bil tudi vitez Schärffenberg. V boju proti Turkom je nalašč pustil propasti zvestega kmeta Stefana Pirca, samo da se je polastil njegove lepe žene, ki mu je ostala zvesta do konca. Iz razmerja z graščakom je bila rojena hči Leonida, Pircev sin pa je postal menih Celestin, ki je pozneje opravljal dušnopastirsko službo na Gradu in v okolici. — Stefan Pirc ni bil umorjen, kakor je menil graščak. Prišel je v sužnost, iz katere se je pozneje rešil. Prišel je domov in postal vodja upornih kmetov, ki so končno osvojili Grad in kaznovali oba graščaka in valpeta. Na koncu se izkaže, da sta Leonida in Celestin brat in sestra. Iz vse igre odseva dvojje: Vsaka krivica se masčuje in

kri ostane kri. Tako je Leonida ostala vedno poštena in na strani ljudstva, ista tako oče Celestin. Igra je za manjše odre kakor nalašč, je zanimiva, ni pretežka. Ljudstvu bo že z ozirom na svojo snov zelo ugajala. Igro priporočamo.

Georg Fink: »Gladan sam.« Zagrebška založba »Minerva« je izdala pred tedni prevod globoko socialno občutene knjige »Gladan sam« (Mieh hungert), ki jo je napisal mladi nemški socialni pisatelj Georg Fink. Knjiga se po koncepciji, po ideji in po stilu močno oddaljuje od preteklih in sodobnih tovrstnih del. Dasi ravno je skozi vso knjigo pisano težko pismo denarnim ljudem, vendar ni tu nikake sodbje, nikakega očitka, nikakega razrednega sovraštva, temveč le strašno doživljanje delavskih otrok že v rani mladosti na ulici, dvorišču, v parkih... nedopovedno trpljenje mater, žena. Svojo mater je Fink osvetlil kakor malokateri pisatelj v svetovni literaturi. Delo se more uvrstiti med bisere svetovnega socialnega romana. Pretresljiva je na pr. izpoved: »Če pomislim na svoje šolske tovariše, na otroke z dvorišča, z ulice, razumem danes, kako smo bili takrat vsi stari, kako nismo ničesar pričakovali, ničesar želeli; vse smo trezno vedeli; življenje brez svetlin, brez ideala, brez sanj. Da, tako so bedni bedniki; ne vedo niti, da sanjajo...« — Stil je lep kot pesem, vsebinsko strašno realna, a pretresljiva, saj je to življenjski pisatelj in ne boš odložil, dokler nisi s sočutno ljubeznijo použil poslednje strani. Priporočam jo vsem v premislek. Naroča se pri založnici »Minerva«, Zagreb, Gunduličeva ulica.

S. Deodata Kump: »Naši gostje.« Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena v platno vezani knjigi je Din 45 in se dobi v zalogi omenjene knjigarnice. — Pisateljica je priznana strokovnjakinja v gospodinjstvih vprašanjih. Knjiga obravnava vprašanje, kako naj strežemo našim gostom. Besedilo izpopolnjuje še 66 slik. Knjigo »Naši gostje« potrebujejo prav vsi, ki se pečajo po poklicu

s strežbo pri mizi: gospodinjstve pomočnice, natakarike, natakariji. Nič manj pa ne bo dobrodošla gospodinjstvom samim. Ta knjiga je prva tovrstna slovenska knjiga. Je vredna priporočila.

Poslužujte se trdk,
ki inserirajo
v našem glasilu!

Vse cerkvene potrebščine
dobite najceneje
pri

'ECCLESIA'

Ljubljana, Prisojna ulica 5

Lastne vezilnice,
šivalnice in strojni
pasarski oddelek.

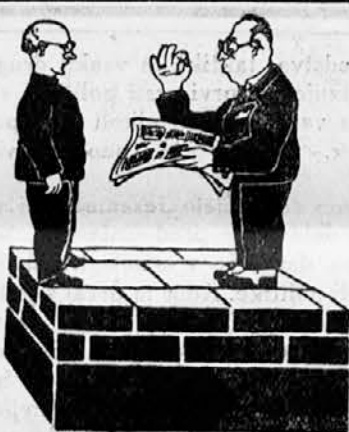
Cecilija Bricelj

Ljubljana, Križevniška ulica 2

Stojnica Vodnikov trg

Prodaja in poprava
damskih slamičkov in klobukov
po konkurenčnih cenah
od Din 10.— do 12.—.

V zalogi tudi novi slamički
od Din 30.— do 110.—.

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGRAFIRANE ozir. tiskane v BAKROTISKU za reklamne namene, prav tako tudi KLISEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA
V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, material brezhiben, cene so umerjene, dobava točna
Telefon 2992

WALLET EXPRESS

Vašo

moško,
damsko
garderobo
zlika.
kemično čisti
najceneje le

WALLET EXPRESS

Šmartinska cesta 24/II.

(kavarna „Vladuht“)

LJUBLJANA

Sprejema se tudi v trafikah:
Florjanska ul. 12, Marijin trg 6
in v shrambi gostilne Figovec,
Dunajska cesta, dvorišče.

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

»Pazi se, stari ima proti Douglasu nekaj za bregom.«

»Kaj naj bi neki bilo?« je odvrnil navidez brez skrbi, čeprav mu je to že nekajkrat dalo misliti.

Zamolklo in topo je živel Pavel svoje dneve. Vse njegovo notranje življenje je postalo plen plitve skrbi za posestve in za denar, ne da bi sam kdaj užil kako veselje nad tem, kar je prigrisnil. Nikogar več ni imel, katerega bi moral osrečiti in delal je, ne da bi vedel čemu? — Kakor vleče mrha svojo vprego, ne da bi vedela, kaj počenja plug, ki ga plazi skozi trnje. — Mnogokrat so pretekli meseci, ne da bi si vrgel en sam pogled v dušo. Tudi živžgal ni več. Bal se je muk, ki jih je prekipevajoče občutje prižigalo v življenje, a tudi na tiste čase, ko je še mogel sam seboj govoriti v zvokih, je gledal kakor na izgubljen raj.

Včasih ga je obšla globoka zagrenjenost, kadar je smisel svojega dela, svoje skrbi, svojih prečutih noči primerjal s tem, kar je zato žrtvoval. Zdelo se mu je, da je bilo to nekaj silno ponosnega, bogatega, srečnega, le da ni vedel za to nobenega pravega imena.

Takega razmišljanja se je sprostil najbolje s tem, da se je na vrat na nos vrgel v novo delo, in preteklo je dolgo časa, preden ga je bolezen znova pograbil.

Domačija pa je od leta do leta uspevala: Douglasov dolg je bil poravnán, polja so cvetela, in po travnikih se je paslo pasmáto govedo. Ves dvor je moral dobiti novo obleko. Hiša, hlevi, skedenj, vse se je moralo do dna prenoviti. — In neke spomladi je začelo po dvoru gomazeti vseh vrst delavcev. Hišo so podrli in ta čas, ko si je Pavel izbral za bivališče leseno lopo, je bilo očeta lahko pregovoriti, da se je preselil k nemu od zetov.

»Ne bom se več vrnil,« je dejal pri slovesu, »ne morem več gledati svojega znorelega početja.« A prvi, ki se je v jeseni spet pojavil, je bil stari. Sedel je zložno v svoj naslanjač in je v rožni venec psolv odzidal jemal tudi zeta. — Ta ga najbrž nista preveč z rokavicami prijemala.

»Zdaj pa nimam na zemlji več prostorčka, kamor bi položil sivo glavo h počitku,« se je čemeril ter se leno iztezal v blazinah.

Naslednjo pomlad so prišla na vrsto gospodarska poslopja, zlasti skedenj naj bi postal vzorec kmetijskega sijaja in obilja kot spomenik tiste strašne noči, ki je materi zadal smrtni sunek.

Kmetič, ki se je zdaj vozil čez poljano, se je moral nehoti ustaviti, da si je z občudovanjem od blizu ogledal svetla poslopja, ki so mu z rdečimi strehami že oddaleč sijala nasproti. In marsikdo je pomenljivo zmajal z glavo in zamrmral stari rek, da dolg zida hiše s skrbjo.

Zunaj na barju je »Črna Suza« bljuvala črne oblake, noži rezalnika so se vrtali globoko v voljna tla in stiskalnice je delala počasi in molče kot dobrovoljna žival. Nova zgrajena lopa se je z belimi stenami svetila v soncu in naokrog so rasli dolgi črni zidovi stisnjene šote. Opeke so bile trde in težke z malo niti in mnogo oglja. Brez truda so izbijale konkurenco in si pridobile dober glas prav do Königsberga.

Pavel, ki je na poslovnih poteh prišel mnogo med tuje ljudi, je zdaj užival tudi srečo, da so ga pozdravljali kot uglednega moža in da so častiljivi gospodarji ravnali z njim kot s sebi enakim. Pa ni našel na tem prav nobenega veselja več.

Če mu je kdo prijateljsko stresel roko, mu voščil srečo k uspehu ali prosil za obisk, se je na tihem izpraševal: »Ali me hoče zasmehovati?« In čeprav je videl, da ljudje resno mislijo, je vendar vedno čutil, kakor da se je rešil more, kadar je mogel oditi.

»Zakaj niso prej prišli, ti prijatelji?« si je govoril, »tedaj ko sem bil v stiski, ko bi mi utegnili vsaka beseda biti v korist. Zdaj sem odmrll kakor palica — zdaj je prepozno.«

Toda njegova častilakomnost je šla dalje in dalje.

In kakor da bi hotelo nebo samo prirediti praznik posvečenja, je dalo to leto — bilo je sedmo od materine smrti — klasju tako polnost in je tako zapravlivo dajalo dež in sonce, vsako ob svojem času, da je ljudi postajalo skoraj strah vsega blagoslova in da so se med seboj tesno izpraševali: »Ali nam more biti vse to v dobro?«

»Bo že prišlo kaj vmes, kaka toča ali kaj podobnega,« je odgovarjal Pavel, ki je bil vedno pripravljen na najhujše. A ne! Visoko nagrmadeni vozovi so se zibali z žetve drug za drugim v skednje in zlato rumeni blagoslov je padal v predalnice ter pršel zrnje okrog sebe, dokler ni bilo vse do stropa natrpano.

Pavel tudi nad tem ni imel veselja. — Čim obilnejše se mu je kopičilo imetje in bogastvo, čim ponosnejše so ga pozdravljali sadovi dela lastnih rok, tem tesnejša je postajala njegova skrb. Kdor ga je videl, kako je z razbrzdanim čelom in s sklonjeno glavo stopal po dvoru, bi ga mogel smatrati za zadolženca, ki mu je že nastavljen nož na vrat.

Prav tisti čas je bral v časniku, da se je Elisabeth zaročila. Imeni Elisabeth Douglas in Leo Heller sta stali v lepih, repatih črkah tesno drugo pod drugim. Ni čutil kake bodeče boleti, niti prestrašil se ni, le smehljal otožnega zadoščenja mu je igral ob ustih, ko je mrmral predse:

»Saj sem takoj dejal.«

Potem se je spomnil pisanja, ki ga je nekoč mlajši Erdmann pošiljal po cerkvi, da bi ga jezil, in tisto pisanje se je čisto podobno glasilo, le da je na mesta tujega stalo njegovo lastno ime.

Zdaj je že leta ni videl. Čeprav so njihova posestva ležala tako tesno skupaj, se nista nikdar srečala. »Bela hiša« je se prav tako svetlo sijala čez poljano v njegovo okno kot takrat, ko se je v njegovi duši vzbudilo hrepenenje, da bi romal k nji, a časovni soj, ki je tekel okoli nje takrat in še petnajst let pozneje, je izginil, ugasnil v toneči senoi vsakdanjosti.

»Naj bo srečna!« je dejal in verjel, da se je s to željo dovolj potolazil.

Čevlji PENIK

so najboljši in najcenejši. Posebno delavski čevlji se priporočajo.

Kolodvorska ulica št. 35 - Ljubljana

URE in različna darila za birmo
prodaja najcenejše tvrdka

IVAN PAKIŽ, urar

Pred škofijo št. 15 - Ljubljana

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Črtalnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih saldakonti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

Cene za Vas

moški novi Din 150.—, ženski Din 120.—, templanje moški 28.—, ženski Din 20.— kakor tudi vsa druga popravila po najnižji ceni. — Ročno delo.

TOME IVAN, čevljarski mojster, Sv. Petra cesta 42

Ali si naročil „BESEDO“?